

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România şi streinditate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAŢIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacţia şi administraţia: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administraţie. Preţul după tarif şi învoială
Manuscrisele nu se înapoiază TELEFON Nr. 226.

Averi îngropate.

După un calcul făcut de o revistă financiară engleză pe banii ce s'au cheltuit până acum cu războiul din partea marelui Britanii, s'ar fi putut ridica un palat pentru fiecare familie engleză. O locuinţă boerească cu tot aranjamentul ei de aceeaşi calitate ar fi chemat la odihnă dulce şi pe cel din urmă muncitor când s'ar fi întors în seara ceoasă din fumul fabricii. Şi în Anglia trăesc peste patruzeci de milioane de oameni.

Cheltuielile ce le-au avut cu războiul celelalte state beligerante nu rămân cu mult în urma speselor engleze. Ei le întrec în cheltuieli pe alte ţări numai prin faptul că neavând armată au trebuit s'o înfiinţeze acum şi să o aprovizioneze din magazinele aproape goale la începutul războiului. Susţinerea armatei şi aprovizionarea ei — înfiinţată odată — nu poate însă să-i ţină mai scump decât pe alţii. Astfel că luând de adevărată statistica revistei engleze, am putea spune că toate ţările în luptă s'ar fi putut schimba în ţări de palate şi de vile, cu banii prăpădiţi în război.

Nu va trebui însă să mergem aşa de departe şi să facem un calcul pe palate. În urma următorului palatului, locuinţa pompoasă nu-i o condiţie fundamentală a unui trai mulţumit, nu-i chintesenta fericirii omeneşti. Sunt — în toate ţările beligerante — alte lipse cu mult mai arzătoare, cari s'ar fi putut delătura în cea mai mare parte şi numai cu jumătatea cheltuielilor de război. Fiecare ţară ar fi putut — de pildă — să fie ţesută într-o nouă şi desăvârşită reţea de drumuri de fier, să ridice câte-o fabrică în fiecare sat şi oraş, un spital şi un azil pentru bătrâni şi neputincioşi tot la două sate, şcoli igienice în fiecare cătun, şcoli superioare, universităţi în fiecare judeţ — şi câte altele. Nu numai să le înfiinţeze, ci să le asigure existenţa pe veci, legându-le capitale din ale căror interese să poată fi plătiţi toţi slujbaşii lor. „Repatriaţi” ar fi trecut în domeniul istoriei şi n'ar sfârşit s'ar fi primit şi învăţătorul român salariul întreg în rate lunare anticipative!

Se n'ştelege ne vine să zămbim pentru că vedem că toate aceste sunt cu neputinţă, după ce

capitalul care ar fi făcut aceasta minune nu mai există. În credinţa popoarelor totdeauna au jucat un rol de frunte averile îngropate, „comorile”. Cât au săpat după ele şi la noi şi la alţii! Se n'ştelege că zadarnic. Dacă ar fi să credem într-o înflorire a credinţelor deşarte după război, desigur „comorile” ar da din nou de lucru, mai mult decât ori când, fantasiei populare, pentru că de când e lumea, nu s'au îngropat comori aşa de mari ca în actualul război.

Însă, ca şi pe cele din trecut, nici pe aceste nu le-ar putea nimeni săpa! Pe comorile din poezii zace duhul rău, în formă de căne sau pisică, cu ochii de pară, rotunzi şi mari ca blidele, zace blăstemul; pe cele de azi a căzut blăstemul până n'au fost îngropate. Căci s'au adunat — grozav de multe şi de grele nu în vederea binelui şi a dreptăţii, nu pentru promovarea adevăratei propăşiri omeneşti, nu pentru ajutorarea deaproapelui şi ridicarea lui spre culmi, nu pentru promovarea sentimentului de iubire şi frăţietate între oameni — ci s'au adunat pentru ca să asigure stăpânia câtorva asupra milioanei, s'au adunat uriaşele averi ca să poată câştiga altele şi mai mari, pentru a ţinea vie uraşi cearta între oameni.

Dacă ţinta urmărită de cei cari le-au adunat ar fi fost într-adevăr umană, luminoasă, dreaptă, desigur le-ar fi folosit spre această ţintă încă înainte de izbucnirea războiului.

Dacă dorinţa de îmbogăţire, de stăpânire, de dispunere nelimitată ar fi pornit din suflet dornic de-a face bine şi a ajuta, am fi văzut de mult rezultatele strălucite ce s'ar fi revărsat din marile averi grămădite la un loc. Zadarnic ne tânguim acum şi zicem: Ce-am fi putut face cu banii cheltuiţi în bătea! N'am fi făcut nimic, sau prea puţin, căci doar cea mai mare parte din aceste averi au fost şi înainte de război fără ca să fructifice binelui public.

Pe bani, pe aur, zace tot-dea-una blestemul. Nu zadarnic ne-a poruncit Isus să ne gândim numai la ziua de azi, pentru care ni-e de-ajuns pâinea cea de toate zilele. Ce folos are azi Anglia, de pildă, că, de decenii dacă nu de veacuri, a tot strâns ca un avar nebul, ca în doi ani să îngroape mai mult de cât a cruţat? În loc

să dea libertăţi popoarelor din imensul ei imperiu, le-a făurit cătuşi de aur; în loc să se apropie sincer de ţările Europei, a cercat să le ţină vasale prin împrumuturile ce se făceau pe pieţele ei de bani. Credea că astfel — într'un viitor mare război — ea va cânta şi alţii vor juca. Credea că iese uşor.

Şi iată s'a adevărit înc'odată că precum fie care om, aşa şi fiecare popor trebuie să trăiască din săul lui, dacă vrea să nu fie îngropat; eată că banii nu i-au fost de-ajuns şi a trebuit să pună şiea milioane pe picior de luptă. Eată că sacul ce-a fost tot îndesat atât amar de vreme, s'a golit în doi ani, şi bărbaţii ei de specialitate se îngrozesc de derutul financiar ce ameninţă poporul bancherilor.

Desigur o bună parte a averilor îngropate s'a strâns din munca şi hărnicia popoarelor. Nu toţi banii din averile îngropate de război sunt bani blăstămaşi, şi pentru pierderea acestor averi desigur trebuie să cădem pe gânduri. Credem însă că aceştia se vor putea desgroa odată, că nu-s pierduţi, căci prin ei s'a făcut posibilă apărarea pământului strămoşesc, din care au trăit părinţii, care va trebui să hrănească şi pe copii.

Şi cine mai ştie, poate că enorma sforţare ce s'a făcut cu succes pe teren financiar în vremile aceste de război, să se repeteze odată, în proporţii mai mici, şi în vremi de pace şi atunci nu pentru a avea averi îngropate, ci pentru a da fiinţă instituţiunilor necesare propăşirii omeneşti şi fericirii popoarelor..

Pregătirile Ruşilor la Renl.

Cetim în ziarul „Steagul”:

O persoană de încredere ne aduce ştirea că Ruşii au pregătit la Reni pontoanele pentru aruncarea a patru poduri peste Dunăre, în faţa Tulcei, pe care urmează să treacă în Dobrogea spre a ataca pe Bulgari.

În Tulcea de altminterea, toată lumea vorbeşte despre trecerea Ruşilor, ca de un fapt care urmează să se petreacă foarte curând şi populaţia este cu totul îngrijorată.

Abonaţi escelenta revistă

„Pagini Literare”

dela Arad.

Operatiunile militare germane.

Buletinul oficial pe ziua de 13 August
Câmpul de operaţiuni dela vest.

Intre Thiepval şi Somme duşmanii aliaţi şi-au concentrat întreaga lor putere într'un atac unitar, care, premergându-i nişte lupte după amiază în sectorul O-villers-Pozieres, a izbucnit noaptea pe întreaga linie. Intre cele mai grele pierderi pentru atacatori contra-atacul între Thiepval şi Gouillemont a eşuat. Mai departe spre sud până la Somme au avut loc lupte grele pept la pept cu Francezii, cari se apropiu tot din nou; aceste lupte s'au continuat toată noaptea şi sunt încă în curgere la Maupas şi spre ost de Hem. Spre sud dela Somme un atac francez la Biaches a eşuat deja în focul nostru. Pe fronturile celelalte n-au avut loc evenimente de însemnătate.

Patrurile noastre au făcut spre nord-ost de Vermelles la Combres şi pe sud de Lusse în linia duşmană prizonieri. Detaşamentele duşmaue, cari au încercat să exploreze terenul, au fost în mai multe puncte respinse. Un biplan englez a fost puşcat spre sud-vest de Bapaume. Sublocotenentului Frankl, care a luat parte la luptele succese aeriene din 9 August spre sud de Bapaume, Împăratul i-a conferit ordinul Pour le Merite.

La ost şi sud-ost.

Frontul generalului Hindenburg: Eşiri ruseşti spre sud de Smorgon şi la Lubieszow au rămas fără succes; spre vest dela Zalosce au fost respinse atacuri duşmane.

Frontul arhiducelui Karl: Spre vest de Monasterczyska precum şi pe frontul Bistrişei spre sud-vest de Stanislau Ruşii, cari atacă, au fost în parte respinşi prin contra-atacuri.

Câmpul de operaţiuni din Balcani.

Nu-s evenimente.

Asociaţie americană în contra supremaţiei engleze. Camera de comerţ germano-americană din New-York a întemeiat o societate pentru împiedecarea supremaţiei engleze asupra comerţului american. Societatea va lucra cu toate mijloacele leale în contra „liste negre”. În toată America se organizează întruniri de agitaţie pentru a împiedeca procedeara ruşinoasă a Angliei.

Catastrofa dela Dudeşti.

Înmormântarea victime'or exploziei dela pulberăria Du'eşti.

Bucureşti 30 Iulie v. 1915.

În mijlocul unei asistenţe numeroase; în prezenţa M. M. L. L. Regele şi Regina, a A. S. R. prinţul Carol, a membrilor guvernului, a numeroşi ofiţeri superiori şi demnitari ai Statului, plânsi de rude, de prietini şi de mulţime s'a săvârşit eri (Vineri) dimineaţă la cimitirul militar din Capitală, înmormântarea victimelor căzute jertfele groaznicei explozii dela pulberăria Dudeşti.

Pe platoul din faţa capelei din Cimitir unde s'a oficiat serviciul divin, jalnic era spectacolul celor 94 de sicrie rânduite între patru pedestale cernite, deasupra cărora ardeau vase cu tămâie.

Poarta şi capela cimitirului erau cernite. Pe alea cimitirului şi la intrare, erau cordoane militare care au dat onorurile sub comanda d-lui colonel Filiti.

M. M. L. L. Regele şi Regina şi A. S. R. prinţul Carol, au sosit la orele 10, însoţiţi de toţi aghiotanţii regali şi curtea regală, luând loc pe platforma cernită aşezată în faţa sicriilor, înconjurată de membri guvernului şi generali din garnizoană.

Serviciul divin a fost oficiat de P. S. Sa Arhiepiscopul Teofil, Vicarul Mitropoliei, cu mare asistenţă. După serviciul divin I. C. Brătianu preşedintele consiliului de miniştri a rostit următoarea cuvântare:

Vieţai fiecărui om n'are altă valoare decât aceea ce i-o dă serviciile aduse semenilor săi. Ea nu se poate încheia decât prin slujba supremă a celui care o jertfeşte în folosul obşte.

Cinstea soldatului, gloria lui isvorăşte din menirea ostăşească, care face parte din această jertfă însăş scopul vieţii. În pace ca şi în război soldatul este gata să moară pentru patrie şi în conştiinţa bărbătească a acestei dorinţi, el îşi află şi îndemnul eroic şi răsplata cea mai înaltă.

Moarte de viteji şi de ostaşi au avut acei pe care-i plângem şi-i cinstim azi, — ofiţeri, soldaţi şi lucrători; pentru că în serviciul ce le era încredinţat, cu vitejia străbună şi totdeauna tânără a neamului nostru, neturburaţi de primedjia ce-i ameninţa, ei n'au văzut decât datoria de îndeplinit şi şi-au îndeplinit-o până la moarte.

Majestatea Voastră, expresiunea cea mai înaltă a simţimintelor obşteşti, A-ţi voit să le

La miezul nopţii.

O noapte umedă'nveşmântă
Cu vâl de beznă 'ntreg pământul;
Prin tainicul văzduh în unde
Se tânguie amaric vântul.
Din prag de răsărit, în stoluri
Nori plumburii se tot ridică
Luminile serpuitoare
Pribeaga frunte le-o despică.

Din când în când s'aud departe
Bubuituri îngrozitoare
În urma cărora suspină
Un murmur aspru, apoi moare.
Şi pomii 'ncep să se îndoie
Frângându-şi crângile tridite
Iar' Oitl se frământă'n matcă
Cu undele neprihănite.

Adâncul vuet ce străbate
Văzduhul negru te'nfoară
Când trăznete încrucşate
Igi flutură limba de pară.
Cutremurată, toată firea
Se clatină şi se închină
Acelui ce a fost şi este
Lumină dulce, din Lumină.

O ploaie repede tăşneşte
Din patul norilor de spumă
Şi aerul e tot mai rece,
Ca'n miezul nopţilor cu brună.
Şi ploaia 'n fugă mare trece
Cu ropot ascuţit se duce
Şi alta mai pogană vine
— Iar noi ne facem sfânta cruce.

Dar' trăznetele curg întruna
Şi plouă tare, vântul bate,
Vâlcelele eşind din matcă
Înundă ierburile toate.
— Într'un târziu spre soare-apune
Se duce'ncet, încet furtuna
Pe când în răsărit albastru
Răsare molcom, dulce luna.

Stăpâna palidă a nopţii
Se uită mândru şi zăbăste
În faţa ei fermecătoare
Furtuna grea se risipeşte,
Sătenii împăcaţi se culcă
Şi-i linişte în tot pământul
Într'un boschet de se mai ceartă
Din când în când cu somnul vântul.

Şona 1916.

Vasile Stoicanea.

Carul funerar.

Ades coboară somnul pe tunurile grele
Şi-adecea dorm voinicii în negrele taverne
Li-s dorurile străje; vâl le sunt gândurile
Şi puştile-obosite le sunt sub creştet perne.
Ce neagră pace cântă în nopţi de groază
[pline!]

Eu singur zi şi noapte trec scârţâind
[de-apururi
Pe roate-mi curge sânge şi-n urma-mi
[iarăşi sânge,
Eu trec în nopţi de groază când neagra
[pace-i doamnă
Şi scârţâie-a mea roată şi osia mea
[plânge,
Şi merg fără-ncetare şi plâng cum mă tot
[tărăi!]

Mi-arunc apoi povara în triste gropi
[săpate,
Şi-atâtea gropi 'necate văzui în calea
[mea,
Atâţi flăcăi ca brazii şi-atâţi bărbaţi
[ca lei,
Cât osia-mi de greul durerii se frângea
Noroc a zeci noroade murea-n durerea
[mea!]

Ci eu nu ştiu blesteme, eu scârţâi
[gem şi plâng'
Că mi s'a dat de ceriuri povara cea
[mai grea
Mă-nchin numai cu jule cum trec cu
[greu pe drumuri.
Că scârţâitul roatei e rugăciunea mea!
O tristă, o zmerită şi-amară rugăciune!

Ci-odată într-o clipă am să mă sfarm în
[fanduri
Nu de povara mută ce-o port cu
[resemnare
Ci... când voi duce-odată într'o grozavă
[noapte
Cele din urmă leşuri a unui neam ce
[moare.
O moarte ne-ndurată, eternă şi grozavă.

M'oiu prăbuşi alături de-acei a căror
[sânge
Î simt cum arde-ntruna pe roatele-
[ncărcate!
De-asupra-mi până-n ceriuri s'or ridică
[atuncia
Cadavrele nădejdi, din inimi îngheţate
Pe cari le-am plâns eu singur cu scâr-
[ţâitul meu.

August 916.

O. Hulea.

Cărţi.

Ion Agărbiceanu: Din viaţa protoească
1916 „Sămănătorul” Arad. p. 85.

Noua colecţie de schiţe a prozatorului ardelean I. Agărbiceanu este un buchet proaspăt pe altarul literelor noastre.

Proza lui Agărbiceanu este un buchet de flori de pădure, cu aroma tare a sevei eterne, cu culorile vibrante de poezie, cu un parfum forte şi sănătos, care-ţi aduce aminte un codru de brad, ori schinteiera unui rău de munte.

Şi chiar pentru că proza lui Agărbiceanu are un suflu deosebit, un înţeles foarte sincer şi naiv, proza asta familiară şi bisericăscă este cu totul potrivită intelectualităţii ardeleni, care astăzi cu drept cuvânt poate aştepta dela scriitori, ca să fie ai ei.

Unul dintre scriitorii noştri ardeleni, cei mai patriarhali şi cei mai vi-guroşi este neîndoios I. Agărbiceanu. El este un Cehoff al literaturii româneşti din Ardeal: moralizează prin descrierea măiastră a caracterelor, schiţează în linii energice şi simple viaţa

aduceți înși-Vă supremul omagi și prin prezența Voastră să arătați recunoștința țării și a oștirii. Ca semn al acestei recunoștințe A-ți binevoit să hotărâți ridicarea unui monument pe mormântul celor jefiți și A-ți dispus ca statul să vie în ajutorul familiilor celor căzuți.

Fie ca familiile cari îi plâng să găsească o mângâiere în aceste cmagii și în aceste simțiminte. Ele pot purta cu mândrie numele pe cari le cinstim, numele celor cari s'au jertfit pentru țară și pentru datorie.

Cuvântarea mișcătoare a primului ministru a stârnit plânsul.

În câteva rânduri primul ministru în cuvântarea sa și-a întreprins fraza, mișcat și el de durerosul spectacol ce i se întâmpla.

M. M. L. Regele și Regina cu ochii muiți în lacrimi, s'au îndreptat apoi spre nemângâiatele ființe remase pe urma nefericitelor victime, îmbrățișându-i și căutând să-i îmbărbăteze. Durerile erau prea multe și jalea generală.

Familia regală a dăruit pentru alinarea suferințelor celor rămași 100.000 lei, iar principele moștenitor Carol 20.000 lei.

M.M. LL. Regele și Regina și A. S. Prințul Carol au fost conduși apoi până la trăsura regală.

S'a făcut după aceea un scurt serviciu religios la groapă. În fața cimitirului au fost înmormântați în trei gropi alăturate, rămășițele pământești ale colonelului Albu, locot-colonel Vișoianu și căpit. Savopol. În mijlocul cimitirului în patru gropi comune, au fost înmormântate celelalte victime, soldați și lucrători.

În momentul înmormântării, trupele au dat onorurile, și o baterie de artilerie a dat ultimul salut cu câteva salve de tun.

Comunicatul Höfer.

Buletinul oficial pe ziua de 13 August în nordul monarhiei.

Frontul arhiducelui Carol: La sud dela Worochta trupele noastre și-au apărat pozițiile lor în fața unor noi atacuri violente, iar dușmanul a suferit un eșec deplin. Imediat la vest dela Stanislau am respins două divizii rusești în lupte înverșunate cari au durat și ziua și noaptea. La nord dela Nistru din partea noastră au stat în luptă numai trupe de o forță mai inferioară.

Frontul marelui Hindenburg: La vest și la nord-vest dela Zalosse armata generalului Böhm Ermolli a respins din nou atacuri rusești în masse. În regiunea Brody un aviator al nostru a împușcat un avion sistem „Albatros” al dușmanului, care fiind incendiat, a căzut la pământ. În Wolhinia și pe Stochod lupta a mai

slăbit. S-a constatat neîndoios, că în atacurile mari din urmă și cari au eșuat total ale dușmanului contra frontului dela Stochod, au fost întreprinse toate detașamentele gardei rusești și acestea au suferit pierderi și mai grele decât toate celelalte corpuri de armată ale dușmanului.

La granițele Itallene.

Italienii au atacat cu forțe puternice noul nostru front dintre mare și Monte San Gabriele. În sectorul la ost dela valea Vallone trupele noastre au respins mai multe atacuri. Lupte estrem de violente s-au dat din nou pe înălțimile la ost dela Görz, unde 7 asalturi puternice ale dușmanului au eșuat pe lângă cele mai grele pierderi. Dela începutul atacului italian au rămas în mâinile noastre 5000 prizonieri, între cari 100 ofițeri.

Câmpul de operațiuni din Balcani.

Afară de activitatea obicinuită pe Vojsa inferioară, nu s-au petrecut evenimente mai însemnate. Generalul de divizie Höfer, locțiitorul șefului de stat major.

Evenimente pe mare.

În noaptea spre 13 August halele de baloane dela Campoalto, la Veneția, au fost total distruse de către o escadră a noastră de hidroplane. În o hală a explodat un balon și a ars cu o flacără de 500 metri în înălțime. O altă hală a fost total distrusă de foc, fără să fi obvenit vre-o explozie. Tot atunci o altă escadră de hidroplane a aruncat cu succes foarte bun bombe asupra stației de aviație dela Gorgo, asupra stabilimentelor dela Grado, asupra bateriilor dela gura Isonzului și a atelierelor Adria. Mai multe bombe au nimerit în plin stația de aviație și pozițiile bateriilor și s-au constatat 6 incendii. O a treia escadră a nimerit de mai multe ori în plin bateriile dela gura Isonzului și obiectele militare dela Pieris și San Canciano. Cu tot focul violent de apărare al tuturor atacurilor, hidroplanele noastre s-au reîntors toate neatinse.

Comandantul flotei.

Soldați!!!

Cumpărați „Cartea Soldatului II”, cea mai potrivită carte de cetire în zilele aceste.

Se poate comanda la Tipografia A. Mureșianu Branisce & Comp. în Brașov (Brassó), pentru 40 fileri + 5 fileri porto.

Zece bucăți, trimise recomandat, din „Cartea Soldatului II” costă numai 4 coroane.

Intellectualii noștri și scumpetea traiului.

Din „Revista Economică” reproducem acest interesant articol, a cărui actualitate este din zi în zi tot mai înverdată:

Chestiunea scumpetei preocupă astăzi în modul cel mai intensiv pe toată lumea, atât dela noi, cât și din străinătate, atât în statele beligerante, cât și în cele neutrale. Și nu fără motiv. Prețurile alimentelor și ale celor mai necesare pentru traiu au ajuns, aproape pretutindenea, limite, pe cari cu greu și le-ar fi putut închipui chiar și cea mai largă fantazie. Grâul, porumbul și făina, aceste produse, menite să ne deie „pânea cea de toate zilele” au astăzi prețuri duble, față de cum aveau înainte de războiu. Tot asemenea laptele, ouăle și legumele de tot soiul. Carnea și unsoarea se plătesc îndoit și întreit, iar unele articole de băcănie și-au urcat prețurile cu 2—300 procente. Imbrăcămintea și încălțăminte este de două și trei ori mai scumpă ca mai înainte, iar încălzitul încă nu rămâne cu mult sub aceste limite.

Între astfel de împrejurări nu e mirare, dacă, cum am zis mai sus, toată lumea, particularii, instituțiunile, corporațiunile și state, se preocupă de chestia scumpetei, mai cu seamă, că față de cheltuielile enorme, ce le reclamă astăzi traiul de toate zilele, veniturile în cea mai mare parte a lor și pentru o bună parte a societății, nu s-au urcat față de trecut cu aproape nimic. Abstracție făcând dela poporul agricol, pentru care scumpetea a devenit un adevărat izvor de câștig și abstracție făcând dela liferanții armatelor, sunt foarte puțini acei favorizați ai soartei, ale căror venituri și câștiguri în aceste vremuri grele, să fi putut ține pas progresiv, cu modul, în care s-a urcat scumpetea traiului.

La noi la Români, chestiunea scumpetei până acum s'a tractat puțin în publicitate, deși ea este o povară foarte grea pentru o însemnată parte a poporului nostru și în prima linie pentru clasele intelectuale, care trăiesc din funcțiuni cu retribuțiuni fixe, sau din profesii cu câștiguri limitate. La noi intelectualii sunt aceia, cari sufer mai mult din cauza scumpetei, de care vorbim. E timpul suprem deci, ca cei chemați, să se ocupe în mod serios și la noi de această chestiune, să caute să o rezolveze în mod corăspunzător, și astfel conform puterilor de care dispunem și împrejurărilor specifice ale modestiei și nepretenzivei noastre vieți românești.

Față de scumpetea insuportabilă a zilelor noastre, în primul rând la noi la Români trebuie să se impună crățul cea mai extremă și cumpătarea cea mai desăvârșită. Fiecare trebuie să-și reducă trebuințele traiului la strictul necesar, abandonând orice cheltuieli, cari astăzi nu sunt de absolută trebuință pentru existență. În deosebi se impune să ne reținem dela orice distracții și plăceri, chiar și dela cele mai nevinovate din trecut, pentru că astăzi satisfacerea acestora pretinde astfel de cheltuieli, încât nu mai pot fi trecute cu vederea. Cafenelele de prin orașele noastre mai mici și restaurantele de prin cele mai mici, aceste localități, în care mulți din intelectualii noștri obișnuiesc a petrece o bună parte a zilei, reclamă jefte, pe cari e păcat a le aduce azi, când abea putem răsi cu cheltuielile pentru alimentație. Tot asemenea și celelalte cheltuieli ce cad în aceasta, sau altă categorie similară. În împrejurările de astăzi suntem siguri, nimeni nu va putea face obiect de critică serioasă faptul, că imbrăcămintea noastră nu mai poate fi ca în trecut și că hainele vechi înlocuiesc cât mai mult pe cele noi.

Dar oricât de mare ar fi crățul și cumpătarea ce ne-am impune-o, trebuie să recunoaștem, că fără o oarecare urcare a veniturilor, intelectualii noștri le este aproape imposibil să facă față cheltuielilor enorme pe cari le reclamă chiar și cel mai simplu traiu, chiar și cea mai simplă îmbrăcămintă. Aceasta o simțim cu toții și de sigur, că multe dintre instituțiunile noastre, care au în serviciul lor intelectuali români, vor fi făcut deja și până acum ceva pentru ajutorarea lor, urcându-le într-o formă sau alta retribuțiunile. Avem cunoștință exactă, că la unele instituțiuni s-au acordat deja adaușe de 10—15 procente pentru funcționari și peste tot pentru cei aplicați în serviciul lor. Dar, că li s'au dat la unii, nu e suficient. Trebuie dată o mișcare generală, care să facă cu puțință suportarea scumpetei pentru toți intelectuali noștri, așa după cum vedem, că se face aceasta astăzi pretutindenea la noi și în străinătate. Tocmai în zilele acestea avem prilej să vedem, cum statul de ex. face însemnate îmbunătățiri pentru funcționarii publici. În sensul proiectului de lege relativ la ajutorul pentru război, al funcționarilor publici, proiect care se discută de prezent în dieta țării, se vor accorda însemnate adaușuri de scumpete. Funcționarii mai mici, acei cu salariu de mai puțin de

3.800— cor. vor primi un adauș de 35 procente a salariului lor, minimum însă 600 cor. anual. Cei cu salariu mai mare de 3.800— cor. însă mai mic, ca 7.200 cor., vor primi un adauș de 30 procente, iar cei cu salariu de 7.200— cor. și mai mult vor primi 25 procente. Servitorii și impiegaiții inferiori, de asemenea vor primi 35 procente, minimum însă 300 coroane. Iată în chipul acesta intenționează statul să vină în ajutorul funcționarilor publici în împrejurările grele ale zilelor noastre. Dar pe lângă aceste adaușe, se intenționează ca tuturor funcționarilor să li se deie în decursul lunilor August ori Septemvrie avansuri corăspunzătoare de aprovizionare, cu scop de a-și putea procura la timp potrivit rezervele alimentare pentru iarnă.

Ne dăm bine seama, că ceea ce poate face statul, nu o vor putea face instituțiunile noastre românești, a căror mijloc sunt destul de limitate. Cu toate acestea, de făcut va trebui să se facă și la noi oarecari adaușe temporale de scumpete pentru toți cei aplicați în serviciul instituțiunilor noastre românești. Noi nu ne vom ptea lua după sistemul întreprințat la ajutorarea funcționarilor de stat. La noi ajutoarele vor trebui să se tracteze individual și nu după șeme fixe. La noi va trebui înainte de toate să se facă deosebirea între funcționarii căsătorii și familisti și între cei neînșurați, fără familie, deosebire, care la stat, deși s'a recunoscut de bună, din diferite motive, nu s'a putut aplica. Trebuințele celor căsătorii și familisti sunt cu mult mai mari, ca ale celorlalți. Prin aceasta nu voim să zicem, că traiul pentru cei neînșurați nu ar fi mai greu ca mai înainte de războiu. Tot ce voim să scoatem la iveală este faptul, că un funcționar neînșurat de ex. își poate impune cu mult mai mult cumpăt în cheltuielile sale decât un familist, la care cheltuielile neapărat de lipsă sunt cu mult mai multe și cu mult mai mari. Tocmai deaceia părerea noastră este, ca instituțiunile noastre, la toată întâmplarea să țină seamă de această diferențiere și în prima linie să vină în ajutorul celor cu familie.

Nu voim și nici nu putem să facem propuneri concrete cu privire la modalitățile, după cari instituțiunile noastre sunt chemate să vină în ajutorul celorlate în serviciul lor în aceste vremuri grele. Suntem siguri, că fiecare dintre ele va afla calea cea mai potrivită pentru a-și îndeplini datoria în această privință. Tot ce ținem să mai spunem este, că pentru a se satisface cerințelor juste și greutăților mari din zilele noastre, va trebui să se treacă peste multe din considerațiunile, cari puteau fi cu drept cuvânt invocate în trecut. Astfel, instituțiunile noastre de credit, căci la acestea ne gândim în prima linie, pentru a veni în ajutorul funcționarilor lor, nu vor trebui să se înspăimânte, nici chiar de o eventuală reducere a profitului. Tot asemenea instituțiunile cu bugete fixe, încă nu va fi consult să se țină strict de limitele bugetare. O depășire a sumelor bugetare în scopul celor arătate până aici, va primi de sigur aprobarea oricărui om înțelegător. În sfârșit să nu se uite, că greutățile insuportabile din zilele noastre trebuie să fie într-o formă sau alta ușurate, dacă voim să prevenim din vreme alte năcazuri.

Aceasta am voit de astădată să spunem cu privire la chestiunea intelectualilor noștri, față de scumpetea ce ne stăpânește atât de mult. Lăsăm chestiunea la buna apreciere a singurătorilor noastre instituțiunilor, dela care presupunem destulă pricepere și bunăvoință, pentru a o rezolvi însele în mod corăspunzător cu mijloacele de cari pot dispune și cu modestele trebuințe, care știu să se rezigneze intelectualii noștri.

ȘTIRI.

— 14 August n. 1916.

Făină și pâne pentru orașul Brașov.

Prima publicațiune referitoare la prevederea cu făină și pâne din partea autorității, a poporațiunei orașenești, în decursul anului 1916/17.

În senzul ordinului guvernial Nr. 2117.916 M. E. se aduc la cunoștința publicului următoarele:

Fiecare om, care a sămănat el însuș bucate, dar trebuințele casnice nu și-le poate acoperi cu făină din recolta sa, are să-și anuțte prin umplerea unei foite de anunțare sau și verbal cantitatea neacoperită de care are trebuință; asemenea fiecare alt individ, care n'a avut nici un felu de recoltă, spre a-și asigura îngrijirea cu cele de lipsă din partea autorității, are a-și anunța întreaga cantitate de care are trebuință în același mod, și unul și altul, în timpul dela 16. August — 15 Septemvrie 1916.

Cel-ce sămână el însuși bucate, are să anunțe și lipsa de grâu neacoperită, dacă recolta sa nu a acoperit

întreaga cantitate de grâu de care are lipsă la economia și la căsnicia sa.

Aceia, care-și acoper trebuințele căsniciei și ale economiei prin cumpărare imediată pe baza biletelor de cumpărare, n'au trebuință să facă nici o anunțare.

Ca trebuință pentru căsnicie au să-și pună în socoteală de fiecare cap pe zi, fie făină de grâu, de seară s'au de orz sau orice mestecătură din aceste soiuri de făină — ceice se ocupă cu procurarea originală cel mult 400 de grame; cei ce se ocupă cu muncă grea trupească cel mult 300 de grame, ori care alt individ cel mult 240 de grame. Trebuințele de grâu pentru economie trebuie bine motivate.

Acel individ, care a primit bilet de cumpărare pentru toate trebuințele căsniciei sale, dacă dânsul n'a putut realiza cumpărarea și n'a restituit autorității biletul de cumpărare până la ziua din urmă a timpului de anunțare — nu poate fi luat în lista celor ce sunt a fi îngrijiiți de autoritate.

Acel individ, care a primit bilet de cumpărare numai pentru o parte a trebuințelor sale casnice, va fi primit în lista celor ce au a fi îngrijiiți de autoritate, însă numai cu cantitatea ce le lipsește.

Pe baza anunțărilor se vor da bilete nouă de făină și pâne pe anul 1916/17. Când se dau biletele cele nouă, cele vechi trebuie restituite. Pentru acei indivizi, care-și procură bilete pentru cumpărare, mai departe pentru aceia, cari petrec în orașul nostru numai în treacă — avizurile cele nouă se vor împărți în localul orașenesc pentru făină.

Pentru acei locuitori ai orașului, cari vor a-și asigura toate trebuințele din partea autorității — se primesc anunțările în chioșcul de pe promenadă unde li-se estradau și avizurile cele nouă.

Anunțările se vor face în zilele de lucru dela 8—12 înainte și dela 2—6 oare după prânz, iar Dumineca dela 8—12 înainte de prânz, în ordinea ce urmează și în zilele aci arătate:

Pentru locuitorii din Schei, în zilele 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23 și 24 August.

Pentru locuitorii din Cetate: 25, 26, 27, 28, 29, 30 și 31 August.

Pentru locuitorii din Brașovu-vechiu 1, 2, 3, 4, 5, 6 și 7 Septemvrie.

Pentru locuitorii din Blumăna, pentru cei din ținutul gării și din afară de oraș: Stupini, Livadia Honterus, Noua, Dârste, Timișul de Jos și de Sus și Predeal: 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14 și 15 Septemvrie.

Tot omul care vrea să fie îngrijit de autoritate, să nu intră-lasă a face anunțarea la timp, arătându-și trebuințele.

Aceia, care trebuințele sale de făină nu le-a anunțat la vreme, nu are drept să pretindă a fi îngrijit de autoritate în timpul dela 16 August 1916 până la 15 August 1917.

Avizurile pentru biletele de cumpărare făină și pâne trebuie bine păstrate și ținute curat.

Pentru avizuri pierdute nu pot fi estradate avizuri nouă.

Brașov, în 11 August 1916.

Magistratul orașenesc.

—x—

Necrolog. Subscriși cu inima înfrântă de durere anunțăm tuturor rudeniilor, prietenilor și cunoșcuților, că mult iubitul nostru soț, tată, frate, unchi și cumnat Constantin Jușă paroh gr. cat. român în Negrelești, după o boală scurtă, împărățit fiind cu ss. Taine și-a dat nobilul său suflet în mâinile Creatorului la 11 August 1916 în al 64-lea an al vieții, în al 36-lea an al fericitei sale căsătorii și preoții. Rămășițele pământești ale mult regretatului și neuitatului defunct se vor așeza spre vecinica odihnă în grădina bisericii gr. cat. din Negrelești lângă fiul său, Sâmbătă în 12 August st. n. 1916 la orele 12 p. m. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

Negrelești, la 11 August st. n. 1916. Domnica Jușă n. Cupșa ca soție, Mărioara Jușă ca fiică, Elie Jușă, Anica Jușă n. Vlad ca frate și soră. Ana Cupșa ca soacră. Octavian și Veronica Cupșa, Aurel și Mariș Jușă ca nepoți. Victor și Mariș Cupșa, Maria Jușă ca cumnat și cumnate.

—x—

Scumpirea telegramelor. Din 15 August începând vor intra în vigoare următoarele taxe pentru telegrame: De fiecare cuvânt 8 bani; pentru o telegramă cât de scurtă taxa va fi de o coroană. Telegramele pentru presă: de cuvânt 4 bani, iar taxa pentru o telegramă cât de mică: 1 coroană. Telegrama generale: pentru cele dintâi 500 cuvinte 15 coroane, pentru fiecare altă sută începută de cuvinte: 3 coroane.

—x—

Proprietar: Tip. A. Mureșianu Branisce & Comp Redactor responsabil: Ioan Laca.

modestă a celor dela sat, majoritatea covârșitoare a populației românești.

Proza lui Agărbiceanu este astăzi matură. Detractorii acestui stilist îl acuză cu supremul argument, că în subiectul scris de Agărbiceanu lipsește esența principală a prozei: fantasia. Acuza ar fi îndreptățită, dacă lipsa acesteia n'ar suplini în întregime superiorul simț de artă și puterea evocativă a lui Agărbiceanu, calitățile cele mai frumoase ale artei adevărate.

Simplistul de-odinioară, d-l Agărbiceanu rămâne și de astădată consecvent trecutului său literar. Din colecția de nuvele ce edă acum, aleg o singură bucată, o splendidă manifestăție literară a talentului matur al lui Agărbiceanu. În „O întâlnire” face procesul unui psihic al vieții de preot: descrierea plastică și reală a vieții părintelui Andrei, pe care nu-l mai recunoaște Leonora de-odinioară... Nuvela aceasta, un giuvaer al literaturii simple, este o analiză perfectă a însăși frumuseții trecătoare, este o duiosă apologie a iubirei, pe care în formă trairică — nu o poate susține decât tinerețea și frumuseța. D-l Agărbiceanu spune parca în nuvela aceasta: iată ce-i iubirea! Ea durează până ce popa Andrei este tinăr și sentimental și ras cu perdaf și până ce Leonora (Leonora tuturor și a lui Heine, și a mea și a Ta cetitorule...) se poate desfăta în privirea curată a ochilor juvenili. Îndată ce de-a-supra idealismului cresc întâiele fire de barbă, Leonora nu mai recunoaște pe Andrei și-l lasă să fumeze singur și

desperat în vagonul părăsit. Este și ironie de artist în această bucată, căci pânăce eroul nuvelei îi rămâne rolul ridicolului, femeia învinge și deastădată, căci ei vremea nu-i fură nici iluzii, nici farmec, ci o lasă neatinsă, împodobită cu toate comorile fericirii.

Este nouă ca fond și foarte plastică nuvela „Stujba românească”, în care autorul ține să arate înalta concepție etică a clerului român, pe care chiar în vremea din urmă unii l-au acuzat cu n' oportunist ruginos. În povestea lui Hans-Surdu și a soției lui: Trenchen este descrisă însăși lupta de ordin moral între biserica noastră și cea a Sașilor și d-l Agărbiceanu reușește să ne convingă, că postulatul cultural și uman al preotului român stă de-a-supraoricărei sovăeli. Nu mai puțin interesant și frumoase sunt și celelalte bucăți ale volumului: „Săptămâna patimilor”, „Potirul” (analiza vieții unui preot leueș) „Drum rodnic”, „Un om slab și Instrăinare”, crâmpee din viața preotului român. Și cum crâmpeele aceste sunt rupte din viața unui strat social, care neîndoios are cel mai mare rol în conducerea intelectuală a neamului românesc, putem susținea cu drept cuvânt că nuvelele lui Agărbiceanu sunt scrise din viața noastră națională, nuvelele aceste sunt manifestațiile spiritului românesc, ele sunt comorile unei literaturi tinere și viguroase, care se impune întregii lumi civilizate prin fondul ei serios, cinstit și poetic.

E. I.